

Darīsim KOPĀ!

№1 (173), janvāris 2023

www.kopaa.lv

SKANDĀLS AP CLEVER SKAITĪTĀJIEM

Kādēļ māju pārvaldnieki vairs nepieņem šo individuālā siltumpatēriņa skaitītāju rādījumus?

4. lpp.

ATKRITUMU CENAS KĀPJ ACĪMREDZAMI

Tarifs pieaudzis! Kā rīkoties, lai nenāktos maksāt par kaimiņu atkritumiem?

8.–9. lpp.

Svarīgākais par māju apsaimniekošanu un komunālajiem pakalpojumiem

AUKSTI, BET VAI IZDEVĪGI?

Kā pārvaldnieki tiek galā ar Ministru kabineta prasību par normatīvās temperatūras no +18 līdz +19 ievērošanu, un kā siltuma ekonomija ietekmē mūsu rēķinus?

2. lpp.

5. lpp.

GLĀBIET KAKĪŠUS!

Vieni Rīgas iedzīvotāji prasa aiznaglot pagraba logus, citi lūdz atstāt atvērtus bezsaimnieka kakšus: kuriem taisnība?

DZĪVOKLĪ IR AUKSTI, BET RĒKINI – MILZĪGI!

Kā māju pārvaldnieki ievēro apkures temperatūras kontroles prasības?

Marina MATROŅINA

2022. gada septembrī valdība nolēma mainīt apkures temperatūras normatīvo lielumu, to pazeminot visā Latvijā līdz +19°C. Nolēmām noskaidrot, vai namu apsaimniekotāji tiešām sāka noregulēt siltummezglus un vai tas iedzīvotājiem ļāva ietaupīt?

Tautas balss

„Vēlos pasūdzēties par mūsu mājas apsaimniekotāja – dzīvokļu īpašnieku biedrības – rīcību,” raksta Māriete no Imantas apkaimes Rīgā. – Dzīvoju 602. sērijas mājas septītajā stāvā. Visas apkures sezonas laikā man dzīvoklī ir +23 grādi. Kāpēc apsaimniekotājs mūsu mājā ignorē Ministru kabineta lēmumu pazemināt temperatūru līdz +19 grādiem?”

Plavnieku apkaimes iedzīvotājs Aleksandrs ir saskāries ar pretēju situāciju: „Dzīvoju 602. sērijas mājas otrajā stāvā, un aukstajās decembra dienās manā dzīvoklī temperatūra pazeminājās līdz +16 grādiem. Visi mājnieki saaukstējās, visi, gulēt ejot, uzģērba divus siltus džemperus. Saprotu, ka apsaimniekotājs cenšas noturēt vidējo temperatūru mājā ne augstāku par +19 grādiem, taču tajā pašā laikā ļoti cieš „auksto” apakšējo stāvu iedzīvotāji. Turklāt mēs neredzam, ka šāds ietaupījums radītu reālu siltuma rēķina samazinājumu!”

Tā lēma Ministru kabinets

Atgādinām, ka 2022. gada 24. septembrī stājās spēkā pagaidu grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.907 *Dzīvojamās mājas apsekošanas, tehniskās apkopes un kārtējā remonta noteikumi*.

Šajā dokumentā tik tiešām ir teikts, ka apsaimniekotājiem siltumapgāde daudzdzīvokļu mājās jāregulē tā, lai dzīvojamās telpās temperatūra nepārsniegtu +19 grādus. Tajā pašā laikā noteikumi paredz, ka temperatūra nedrīkst būt zemāka par +18 grādiem.

„Dzīvokļa īpašnieki nezaudē tiesības pieņemt kopības lēmumu par apkures temperatūras paaugstināšanu mājā,” teikts grozījumu anotācijā. Tiesa, tas nav viegli izdarāms, jo zem priekšlikuma ir jāsavāc šīs mājas vairākuma dzīvokļu īpašnieku parakstu.

Pārvaldnieka pienākums ir atbildēt uz sūdzībām

Vai apsaimniekotājam ir pienākums dzīvoklī nodrošināt normatīvo temperatūru +18 grādi?

Kopumā apsaimniekotāji problēmu apzinās, bet nav spējīgi to atrisināt. Piemēram, uzņēmuma *Rīgas namu pārvaldnieks* pārstāve **Laura Vaļuma** situāciju komentē šādi:

– Mainot iestatījumus siltummezglā, varam nodrošināt temperatūras paaugstināšanos aukstajos dzīvokļos, taču tad par karstumu sūdzēsies citu dzīvokļu īpašnieki.

Pēc L. Vaļumas teiktā, esošā apkures sistēma neļauj vienmērīgi sadalīt siltumu visiem ēkas dzīvokļiem. Apsaimniekošanas uzņēmumā atzīst, ka aukstajās dienās atsevišķu dzīvokļu īpašniekiem temperatūra var būt kritiska, taču viņi vairās no tieša solījuma problēmu atrisināt.

– Agrāk, kad energoresursu cenas bija salīdzinoši zemas, siltummezglu regulēšana un temperatūras paaugstināšana netika uzskatīta par problēmu, – atzīst Laura Vaļuma. – Patlaban enerģijas cenu kāpuma dēļ uz apkuri ir jātaupa.

Uzņēmuma *Rīgas siltums* Energoefektivitātes nodaļas vadītājs Jānis Strēģis uzskata, ka apsaimniekotājam nav tiesību izvairīties no likuma izpildes. Namu apsaimniekotāja pienākums ir no-

drošināt iedzīvotājus ar normatīvo apkures temperatūru neatkarīgi ne no kā.

– Ja dzīvoklī ir +16 grādi, tad apsaimniekotājam ir pienākums nodrošināt temperatūras mērījumus ne tikai šajā dzīvoklī, bet arī citos mājas dzīvokļos. Pēc tam viņam jānoformē temperatūras mērīšanas akts. Nevar vienkārši cilvēkam pateikt: „Jūsu dzīvoklī ir +15 grādi, tad nu tā arī dzīvojiet!”

Pēc Jāņa Strēģa teiktā, apsaimniekotāja pienākums ir nodrošināt vai nu apkures temperatūras paaugstināšanu, vai veikt visas sistēmas balansēšanu (gadījumā, ja mājā ir auksti tikai vienā vai atsevišķos dzīvokļos).

Kāds ir rezultāts?

Uzņēmums *Rīgas siltums* paziņo, ka Ministru kabineta lēmums pazemināt apkures temperatūru daudzdzīvokļu mājā ir devis rezultātus. Lielākajā daļā māju, kurās apkuri nodrošina uzņēmuma *Rīgas siltums* centralizētie siltumtīkli, 2022. gada decembrī iztērēts mazāk siltumenerģijas nekā gadu iepriekš.

Precīzai datu salīdzināšanai speciālisti veica siltuma patēriņa pārrēķinu 2021. gada decembrī, ņemot vērā 2022. gada decembra mēneša vidējo temperatūru. Izrādījās, ka lielākā daļa māju iztērēja par 2–5% mazāk siltuma, bet atsevišķās mājās un telpās ietaupījums sasniedza pat 20%.

Ņemsim par piemēru Rīgas lielāko māju Ozolciema ielā 18, kurā ir 396 dzīvokļi. 2021. gada decembrī māja patērēja 819 megavatstundas siltumenerģijas, bet 2022. gada decembrī – tikai 707,34 megavatstundas. Ja neskaita mēneša vidējo temperatūru starpību, izrādās, ka reālais ietaupījums mājās sasniedza 84,71 megavatstundu.

Atgādināsim, ka Rīgas pilsētā viena megavatstunda siltumenerģijas maksā 183,86 eiro (bez PVN), bet ar valsts atbalstu – 112,39 eiro (bez PVN). Pareizs siltummezgla iestatījums un siltuma taupīšana 2022. gada decembrī Ozolciema ielas 18. namā ļāva iedzīvotājiem ietaupīt 10 666 eiro (ar PVN). Pēc pašreizējā tarifa ietaupījums katram dzīvoklim bija vidēji 25 eiro.

Savukārt vislielāko ietaupījumu, pēc AS *Rīgas siltums* datiem, 2022. gada decembrī panākuši biroju ēku īpašnieki Rīgā. Tas tādēļ, ka šajās ēkās enerģijas taupīšanas režīma ieviešanai nebija nepieciešama iedzīvotāju piekrišana. Piemēram, vienā no televīzijas centra ēkām Zaķusalas krastmalā 33 bija iespējams uzreiz par trešdaļu samazināt siltumenerģijas patēriņu un tikai mēneša laikā ietaupīt 255 megavatstundas jeb 32 000 eiro.

Uzzināt, kāds bija siltumenerģijas patēriņš jūsu mājā – vai tas palielinājās vai samazinājās, salīdzinot ar šo pašu periodu 2021. gadā, var interneta vietnē: https://www.rs.lv/vietnes/noklusējuma/faili/lapas_fails/2022.12.pdf.

Lielākie parādnieki ir jauno projektu īpašnieki

Izrādās, ka arī tajās mājās, kur apsaimniekotājiem izdodas panākt siltumenerģijas ietaupījumu,

neizraisot lielus īpašnieku iebildumus, viņi saņem ļoti lielus rēķinus par apkuri.

Pirmkārt, tas, protams, ir saistīts ar tarifu pieaugumu. Ja 2022. gada janvārī par decembrī saņemto siltumu maksājām 66,76 eiro par megavatstundu (bez PVN), tad tagad, pat ņemot vērā valsts atbalstu, siltumenerģija no AS *Rīgas siltums* iedzīvotājiem izmaksā 112,39 eiro par MWh. No tā izriet, ka iedzīvotāju rēķini 2023. gada janvārī pieaugs par 80–90 procentiem, salīdzinot ar 2022. gada janvāri.

Apsaimniekošanas uzņēmums *Rīgas namu pārvaldnieks* informē, ka iedzīvotāju maksājumu disciplīna pagaidām nav pasliktinājusies, taču Rīgā ir desmitiem citu apsaimniekošanas uzņēmumu un ne visi veiksmīgi tiek galā ar problēmu.

Problēmas vērojamas, piemēram, atsevišķos jaunajos projektos. Piemēram, projektā *Solaris* Anniņmuižas bulvārī 41 un 43 iedzīvotāju parādi tikai par siltumenerģiju ir gandrīz 68 000 eiro. Jā, runa ir par divām augstceltnēm ar lielu dzīvokļu skaitu, taču, vienalga, situācija ir satraucoša.

Tāpat lieli parādi uzkrājušies jaunā projekta *Metropolis* dzīvokļu īpašniekiem Anniņmuižas bulvārī 38, k-1 (17117,88 eiro) un k-2 (11716,16 eiro). Savukārt jaunbūvē *Rīga Plaza* Lielirbes ielā 11 iedzīvotāju parādi sasniedz 31 405 eiro, kas jau liecina par nopietnu krīzi.

Arī parastajās sērijuveida mājās Rīgā atrodas čempioni – piemēram, Maskavas ielā 250, 1. korpusa iedzīvotāji uzkrājuši 14 600 eiro lielu parādu. Apsaimniekotājs *Rīgas namu pārvaldnieks* to skaidro ar ieilgušo tiesvedību ar mājas neapdzīvojamo telpu īpašniekiem.

Ļoti liels ir arī parāds mājā Dzelzavas ielā 80 Rīgā – 11 600 eiro. Šīs piecstāvu lietuviešu projekta mājas iedzīvotājiem būtu jāvaicā apsaimniekotājam, ko viņš dara, lai atgūtu parādus, un vai tiešām visu no iedzīvotājiem saņemto naudu pārskaita uzņēmumam *Rīgas siltums*.

Iedzīvotājiem viss ir jākontrolē

Uzņēmums *Rīgas siltums* atgādina dzīvokļu īpašniekiem, ka svarīgi ir zināt, kāda ir mājas situācija ar parādiem. Piemēram, krīzes laikā no 2008. gada līdz 2011. gadam radās tādas *vienas dienas apsaimniekošanas firmas*, kuras ne tikai necīnījās ar nemaksātājiem, bet vēl arī piesavinājās godīgo īpašnieku samaksāto naudu un pēc tam pasludināja uzņēmuma maksātnespēju.

Ja strauji pieaug mājas parāds par siltumenerģiju, tad iedzīvotājiem ir jāklūst bažīgiem. Iepazīties ar informāciju par savas mājas parādiem par siltumenerģiju iespējams interneta vietnē: <https://www.rs.lv/saturs/daudzdzivoklu-maju-ipasnieku-paradi>, kārtējais apskats sagatavots atbilstoši datiem uz 2022. gada 31. decembri. Arī zvanot uz *Rīgas siltuma* informatīvo tālruni **80000090**, iespējams uzzināt norēķinu disciplīnu par mājā iztērēto siltumenerģiju. Tas palīdzēs kontrolēt situāciju. **K**

DAMBRETE BĒRNU ATTĪSTĪBAI!

Uzņēmums *Rīgas namu apsaimniekotājs* organizēja Jaungada dambrete turnīru jauniešiem spēlētājiem

Ši gada 7. janvārī Rīgā notika bērnu turnīrs dambretē, ko organizēja apsaimniekošanas uzņēmums *Rīgas namu apsaimniekotājs*. Uzņēmuma telpās tika vairāk nekā sešdesmit jauno dambrētistu no visas Latvijas.

2022. gada rudenī uzņēmums *Rīgas namu apsaimniekotājs* nodibināja dambrete sekiju visu vecumu bērniem. Iesācējus „RNA dambrete klubā” apmāca treneris un starptautiskais dambrete meistars Raivis Paegle.

Savukārt uzņēmuma vadītājs Igors Trubko uzskata, ka dambrete sekiju attīstīšana ir uzņēmuma sociālais uzdevums:

– Mēs vēlamies, lai bērni un pusaudži netērē laiku, klaiņojot pa ielām, bet gan apgūst prasmes, kas noderēs nākotnē. Esmu pārliecināts, ka dambrete bērnam iedzīvo daudz noderīgas īpašības un no atsevišķiem bērniem izaudzina īstus līderus.

Nupat ir sperts vēl viens liels solis attīstības virzienā – uzņēmums *Rīgas namu apsaimniekotājs* sarīkoja pirmo lielo turnīru bērniem no visas Latvijas.

– Ļoti priecājamies, ka uz sacensībām bija ieradusies bērni ne tikai no Rīgas, bet arī no Salaspils, Cēsīm, Mārupes, Ikšķiles un Jelgavas, – stāsta RNA vadītājs. – Turnīrs bija ļoti veiksmīgs, tādu plānojam rīkot arī uz Lieldienām.

stāsta Marianna. – Tagad viņu vairāk interesē spēle ar vienaudžiem.

Uljanai šis ir pirmais lielais turnīrs. Protams, kad meitenei nākas piekāpties spēcīgākai sāncensei, viņa ir sarūgtināta, taču uzvaras sagādā patiesu prieku.

Savukārt astoņus gadus vecais Kims, kurš ar dambrete spēlēšanu nodarbojas Bērnu un jauniešu centrā Bolderājā, ieradies jau uz otro turnīru. Viņa mamma Anastasija stāsta, ka zēns spēli apgūstot gandrīz bez maksas un dambreti esot ļoti iemīlējis.

– Manuprāt, tas attīsta bērna prāta spējas, – saka Kima mamma, – kā arī neatlaidību un precizitāti. Tagad, pēc gadu ilgām nodarbībām, Kimam ir kļuvis vieglāk piedalīties publiskos pasākumos. Iepriekš viņš bija kautrīgs, bet tagad dalība turnīros viņu padarījis sabiedriskāku.

Vecāki uzmanīgi vēroja, kā bērni cīnās par balvām. Marianna pastāstīja, ka viņas meita Uljana dambrete spēli apgūst Salaspilī. Nodarbības notiek interešu izglītības ietvaros.

Visi *Rīgas namu apsaimniekotāja* rīkotā Jaungada dambrete turnīra dalībnieki saņēma diplomus un saldās dāvanīņas, bet uzvarētāji tika apbalvoti ar medaļām. Uzņēmuma *Ūdens Rīgai*

– Meita sāka spēlēt pagājušajā vasarā, kad nopirkām dambreti, ko spēlēt mājās, taču drīz vien viņa pārsēja mūs, visus mājīniekus, – ar lepmumu

vadītājs Roberts Švānbergs, kurš pasniedza vienu no medaļu komplektiem, sacīja, ka ir ļoti priecīgs piedalīties pasākumā:

– Patīkami, ka apsaimniekošanas uzņēmums bērniem dod iespēju attīstīt domāšanu. Sākumā viņi iemācās izdomāt savas darbības vienu gājieni uz priekšu, pēc tam – divus vai pat trīs soļus. Šīs prasmes viņiem dzīvē noteikti noderēs pat tad, ja viņi nesasniedz augstus sportiskos rezultātus.

Vai vēlaties, lai arī jūsu bērns mācās spēlēt dambreti pieredzējušu treneru vadībā? Pieteikties uzņēmuma *Rīgas namu apsaimniekotājs* dambrete sekijā pie trenera Raivja Paegles var pa tālruni **26438871**. Nodarbības notiek pēcpusdienās Rīgas centrā – Gogoļa ielā 5. **K**

Akciju sabiedrība
RĪGAS NAMU APSAIMNIEKOTĀJS
www.rna.lv

Pārvaldām un apsaimniekojam dzīvojamās mājas!
Gaidīti visi, kuri vēlas saņemt izdevīgus piedāvājumus un tarifus!

Rīga, Gogoļa 5, tālrunis 67893079, info@rna.lv

Vācijas ražotāja apkures radiatori **“KERMI”**
25% atlaide no veikala cenas!

Projektēšana, piegāde, montāža, garantija
SIA SANREMS
Ūdens skaitītāju Siltumskaitītāju
Pārbaude – Nomaīņa – Uzstādīšana
Ūdens skaitītāju rādījumu starpības izlīdzināšana
Tāl. 67612523, 67627695, 26327967
Kandavas iela 41a, Rīga

AVĪZI BEZ MAKSAS VAR SAŅEMT:

- **Veselības centrā 4, Krišjāņa Barona ielā 117**
- **Bolderājas poliklīnikā, Kapteiņu ielā 7**
- **Rīgas domes Labklājības departamentā, Baznīcas ielā 19/23**
- **Rīgas Sociālā dienesta**
 - Teritoriālajā centrā **Avoti**, Avotu ielā 31, k-2
 - Teritoriālajā centrā **Bolderāja**, Mežroziņu ielā 43
 - Teritoriālajā centrā **Vidzeme**, Vidrižu ielā 3, Brīvības gatvē 266
 - Teritoriālajā centrā **Purvciems**, Ieriķu ielā 2b
 - Teritoriālajā centrā **Pļavnieki**, Salnas ielā 2
 - Teritoriālajā centrā **Āgenskalns**, Ed. Smiļģa ielā 46, Ziepju ielā 13
 - Teritoriālajā centrā **Dzirciems**, Baldones ielā 2
 - Teritoriālajā centrā **Ziemeļi**, Hanzas ielā 7
 - Kultūras centrā **Imanta**, Anniņmuižas bulvārī 29
 - Kultūras centrā **Iļģuciems**, Lidoņu ielā 27, k-2
- **Rīgas namu apsaimniekotāja filiālēs:**
 - Gogoļa ielā 5, Rīgā
 - Daugavas ielā 1, Salaspilī
- **Rīgas namu pārvaldnieka iecirkņos un nodaļās**
- **Jūrmalā, Skolas ielā 50, Jūrmalas apsaimniekotāju asociācijas birojā**
- **Jūrmalā, Raiņa ielā 110, aptiekā**
- **Jūrmalā, Nometņu ielā 10, aptiekā**

Nākamo „Darisim Kopā!” numuru gaidiet 16. februārī

Darisim KOPĀ! Avīze „Darisim Kopā!”
Izdevējs: SIA „EGO projekts”
Reģistrācijas numurs: 000703294
Tālrunis: 29172377

http://www.kopaa.lv
E-pasts: info@kopaa.lv
Rīga, Gogoļa iela 5, LV-1011
Iznāk sadarbībā ar Rīgas apsaimniekotāju asociāciju
Iespiests: SIA „Poligrāfijas grupa Mūkusalā”

Tirāža: 20 000

SKANDĀLS PAR APRĒKINIEM

Iedzīvotāji izbrīnīti: kāpēc namu apsaimniekotāji atsakās pieņemt Latvijā jau gadiem reklamēto individuālo siltuma skaitītāju rādījumus?

Marina MATROŅINA

Simtiem dzīvokļu īpašnieku, kas uz saviem radiatoriem ir uzstādījuši firmas *Clever* individuālās siltuma uzskaites sistēmas, beidzamajā laikā ir nonākuši neviennozīmīgā situācijā: apsaimniekošanas uzņēmumu pārstāvji paziņojuši, ka vairs neņems vērā šādu siltuma skaitītāju rādījumus.

Solīja īpašniekiem neatkarību no kaimiņiem

Uzņēmēji no Igaunijas jau vairākus gadus dzīvokļu īpašniekiem visā Latvijā piedāvāja uzstādīt *Clever* sistēmas individuālos siltuma skaitītājus, turklāt viņi paskaidroja, ka nemaz nav nepieciešams pirkt mērierīces uzreiz visiem mājas dzīvokļu īpašniekiem. Pēc viņu teiktā, pilnīgi pietiekami ir saņemt mājas vairākuma piekrišanu, lai skaitītāju uzstādītu kaut vai tikai vienā dzīvoklī.

No informācijas *Clever* interneta vietnē

„Mūsu galvenais mērķis ir sniegt kvalitatīvus *Clever* uzstādīšanas un apkopes pakalpojumus daudzdzīvokļu mājās ar vertikālo apkures sistēmu (tās ir Staļina laika, lietuviešu, 119., 602., 103., 104., 467. sērijas projektu mājas u.c.).

Daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji, kuriem līdz šai dienai bija liegta iespēja uzstādīt individuālos siltuma skaitītājus savos dzīvokļos, tagad, pateicoties *Clever*, var atļauties nepārmaksāt par siltumu, bet maksāt tikai par izlietoto siltumenerģiju. Viena no *Clever* priekšrocībām ir neatkarība. Jūs varat savā dzīvoklī uzstādīt *Clever*, kad vēlaties, neatkarīgi no tā, vai Jūsu kaimiņi to nolēmuši uzstādīt vēlāk vai vispār neuzstādīt. Iedzīvotāji, kuri savā dzīvoklī neuzstāda *Clever*, nav spiesti neko maksāt ne apkalpošanai kompānijai, ne mums...”

Dažiem rēķini samazinājās

Pieredze rāda, ka sistēma kopumā darbojas. Kopš 2016. gada iedzīvotāji, kuri uzstādīja *Clever* skaitītājus, tik tiešām maksāja tikai par dzīvokļa faktiski iztērēto siltumenerģiju. Savukārt pārējie dzīvokļu īpašnieki kopīgo mājas patērētā siltuma atlikumu dalīja savā starpā – proporcionāli īpašumā esošajai dzīvojamai platībai.

„Mums skaitītāji ir uzstādīti un darbojas jau otro apkures sezonu, esam ļoti priecīgi,” sociālos tīklos raksta rīdziniece Jūlija Bubnoviča. „Ie-

taupījums rēķinos par siltumu bija manāms. Mēnesī maksājām par 30–50 eiro mazāk nekā kaimiņi. Siltuma skaitītājus uzstādīja daudzi paziņas, arī no viņiem dzirdu tikai pozitīvas atsauksmes.”

Par siltuma skaitītājiem pozitīvi izsakās arī Liāna Zelenova: „Par apkuri maksājām pat vairākas reizes mazāk, neskatoties uz nepieciešamību maksāt abonēšanas maksu par siltuma skaitītāja lietošanu. Dzīvoklis atrodas deviņstāvu mājas sestajā stāvā, pirms tam visu laiku bija karsti, tagad radiatorus varam regulēt paši. Piemēram, virtuvē vispār neieslēdzam radiatoru, jo tā uzsilst ēdiena gatavošanas laikā.”

Savukārt Nora Grīse cīnījās pret *Clever* skaitītāju uzstādīšanu atsevišķos savas daudzstāvu mājas dzīvokļos: „Man nekur neizdevās atrast tehnisko specifikāciju šim ierīcēm. Uzskatu, ka apsaimniekotājam ir pienākums pirms skaitītāju uzstādīšanas pieprasīt šos dokumentus un pārliecināties par to atbilstību prasībām.”

Daudzi eksperti problēmu saskatīja arī tajā, ka plaši izreklamētie skaitītāji tika uzstādīti tikai atsevišķos dzīvokļos, kas ilgtermiņā izkropļo siltuma patēriņa uzskaites sistēmu visā mājā. Iespējams pat, ka ietaupījums, ar ko lepoja atsevišķo ar skaitītājiem aprīkoto dzīvokļu īpašnieki, tiek panākts uz pārējo mājas iedzīvotāju rēķina.

Kā pērkonas no skaidrām debesīm

Vai nu tā, vai citādi, bet jau 2022. gada rudenī *Clever* sistēmas lietotājus sasniedza nepatīkama ziņa. Apsaimniekotājs masveidā sāka paziņot, ka siltumenerģijas patēriņa aprēķinā vairs neņems vērā *Clever* skaitītāju rādījumus.

„Dzīvoju kooperatīvā apsaimniekotā mājā Rīgā,” pilns sašutuma ir mūsu lasītājs Vladislavs. „Pirms dažiem gadiem veicām kaimiņu aptauju un ar viņu atļauju dzīvoklī uzstādījām *Clever* siltuma patēriņa skaitītājus. Mūsu rēķini uzreiz samazinājās. Tagad kooperatīvā administrācija saka – mums sūtišot tādus pat rēķinus kā dzīvokļu īpašniekiem bez skaitītājiem. Tas nav godīgi! Sanāk, ka mēs par katru skaitītāju 80 eiro izmetām tāpat vien, pa vējam?”

Versāms Ekonomikas ministrijā ar jautājumu, kas mainīties normatīvajā regulējumā un kādēļ apsaimniekotāji vairs nepieņem atsevišķu siltuma skaitītāju rādījumus.

Clever ražotājs neievēroja likumā noteikto!

– Daudzdzīvokļu mājas dzīvokļu īpašniekiem tik tiešām ir tiesības vienoties par īpašu veidu, kā sadalīt maksājumus par saņemto siltumu. Tostarp

viņi var balsot par to, lai aprēķinos tiktu ņemti vērā individuālo siltumenerģijas skaitītāju vai alokatoru rādījumi, – skaidro EM pārstāve Elita Rubesa-Voravko.

– **Kādēļ apsaimniekotāji tieši no 2022. gada rudens atteicās pieņemt *Clever* skaitītāju rādījumus?**

– Tādēļ, ka *Clever System* ierīces nevar kvalificēt kā siltuma skaitītājus vai alokatorus.

– **Kā tas iespējams? Šīs ierīces taču jau daudzus gadus tika pārdotas un uzstādītas Rīgā!**

– Ministru kabineta noteikumos Nr. 524 ir noteikts, ka dzīvokļu īpašnieki var balsot par jebkuru siltuma patēriņa aprēķināšanas metodi, tas ir, teorētiski katrā dzīvoklī iztērētās siltumenerģijas uzskaitē var izmantot arī citas ierīces, nevis tikai skaitītājus vai alokatorus. Bet, lai to izdarītu, ražotājam ir jāiesniedz ierīces to atbilstības pārbaudei un jāmarķē tās ar CE marķējumu.

– ***Clever System* ražotāji to nav izpildījuši?**

– Nav gan, taču, lai pārdotu *Clever System* ierīces, ražotājam vispirms ir jāiziet visas atbilstības pārbaudes. Bez tām mājas apsaimniekotājs nevar pieņemt aprēķinā šo ierīču datus.

Uzstādiet skaitītājus ar CE marķējumu!

– **Kā rīkoties dzīvokļu īpašniekiem, kuri tomēr vēlas pāriet uz individuālo siltumenerģijas uzskaiti?**

– Siltuma uzskaitē viņiem jāizvēlas ierīces, kuras ir izturējušas atbilstības pārbaudi un ir marķētas ar CE marķējumu. Pēc tam dzīvokļu īpašnieku kopībai jāpieņem kopības lēmums par jaunas siltuma aprēķināšanas metodes izmantošanu mājā.

– **Ko metodikā vajadzētu paredzēt, lai mājā neviens nejustos aizvainots par jaunajiem rēķiniem?**

– Pēc Ekonomikas ministrijas ekspertu domām, siltumenerģijas aprēķināšanas metodikā būtu jāparedz, kā maksājums tiks sadalīts starp iedzīvotājiem par visām trim siltumapgādes pozīcijām: apkuri, karstā ūdens sagatavošanu un cirkulāciju. Tālāk ir jānosaka, kāda daļa rēķinā būs par paša dzīvokļa apkuri (pēc skaitītāju rādījumiem) un pēc kāda konstanta koeficienta tiks aprēķināts maksājums par koplietošanas telpu apsildīšanu. Tāpat metodikā ir nepieciešams paredzēt korekcijas koeficientu maksai stūra vai gala dzīvokļiem un nedzīvojamām telpām. Ekonomikas ministrija uzskata, ka šajā gadījumā pēc analogijas būtu jāpiemēro Ministru kabineta noteikumu Nr. 524 19.2. un 19.3. punkta prasības.

– **Kas tieši tur noteikts?**

– Jauno aprēķina metodiku var piemērot tad, ja vismaz 70% konkrētās ēkas dzīvokļu īpašumi ir aprīkoti ar siltuma skaitītājiem vai alokatoriem.

– **Tagad iedzīvotāji, kas uzstādījuši *Clever* mērierīces, atrodas starp āmuru un laktu. Vispirms viņiem jāva pāriet uz individuālo uzskaiti, bet tad, kad skaitītāji jau bija uzstādīti, atteicās ņemt vērā rādījumus. Vai pārvaldniekam bija tādas tiesības?**

– Jā, ja dzīvokļu īpašnieki ar kopīgu lēmumu ir izvēlējušies tādus siltuma skaitītājus, kuriem nav atbilstības novērtējuma, namu pārvaldniekam, izsniedzot dzīvokļu rēķinus, ir pienākums piemērot līdzšinējo siltumenerģijas maksājumu sadales kārtību un metodiku.

Starp citu, apsaimniekotājam ir pienākums rīkoties tāpat, ja iedzīvotāji ir uzstādījuši sertificētas iekārtas, bet nav apstiprinājuši jauno metodiku vai, to apstiprinot, nav ņēmuši vērā siltumenerģijas sadales principus, kas paredzēti Ministru kabineta noteikumos Nr. 524. **K**

GLĀBIET MŪSU MĀJAS KAĶUS!

Vai mājas apsaimniekotājam ir tiesības aizņaglot vienīgo pagraba logu?

Rīdzinieks Anatolijs stāsta, ka pie mājas Rīgā, Mazā Krūmu ielā 9, dzīvo vairāki bezsaimnieka kaķi. Ņemot vērā dažu mājas iedzīvotāju lūgumu, decembrī apsaimniekošanas uzņēmuma Rīgas namu pārvaldnieks strādnieks aizņaglojis pagraba logu. „Vai mājas apsaimniekotājam ir tiesības atņemt kaķiem iespēju izdzīvot ziemā?” jautā Anatolijs.

Pēc vīrieša stāstītā, kaķi palikuši pagrabā. Anatolijs katru dienu viņiem nes ēdienu un ūdeni, taču uztraucas, ka dzīvnieki nevar tikt ārā.

„Zinu, ka vairāki kaimiņi sūdzējās apsaimniekotājam par mazo lodziņu, kas atstāts vaļā dzīvniekiem,” stāsta rīdzinieks. „Esmu dzirdējis, ka Rīgā esot aizliegts bezsaimnieka kaķiem liegt iekļušanu siltā pagrabā.”

Situāciju komentē Rīgas domes pārstāvis Mārtiņš Vilemons:

– Dzīvokļu īpašniekiem ir tiesības pieņemt kopības lēmumu par koplietošanas telpu lietošanas kārtību ne tikai pagrabā, bet arī bēniņos vai kāpņu telpās. Dzīvokļu īpašnieku kopības lēmums ir saistošs visiem iedzīvotājiem, bet tikai tad, ja „par” nobalsojusi vairāk nekā puse īpašnieku.

No teiktā izriet, ka ne valsts, ne pašvaldības iestādēm nav tiesību uzstāt, lai mājas apsaimniekotājs atvērtu pagraba logus. Lēmumu par bezsaimnieka kaķu turēšanu pagrabā var pieņemt tikai paši dzīvokļu īpašnieki, kā jau minēts, ar vienkāršu balsu vairākumu.

Vienlaikus Mārtiņš Vilemons nenoliedz, ka namu apsaimniekotājiem ir jāsaprot, ka atņemt dzīvniekiem tik minimālu pajumti kā pagraba nav humāni. Pietiek atstāt vienu pagraba logu atvērtu, lai dzīvnieki varētu no aukstuma un lietūs paslēpties telpās.

– Sterilizētie bezsaimnieka kaķi nelielā skaitā iedzīvotājiem nav traucēklis, – saka Rīgas domes pārstāvis. – Viņi ir dabiskie grauzēju ienaidnieki un sargā savu teritoriju no kaimiņmāju

kaķiem. Acīmredzami dzīvnieku uzturēšanās pagrabos, ja tiek ievērotas sanitāri higiēniskās normas, nav aizliegta.

– Tātad cīņai pret ielas kaķiem nav tiesiska pamata?

– Valstī spēkā esošie normatīvie akti neliedz sterilizētiem ielu kaķiem dzīvot pilsētā. *Dzīvnieku aizsardzības likumā* teikts, ka sterilizētos kaķus vispār nevar uzskatīt par klaiņojošiem, ja tie pilsētā vai ciematā dzīvo pie dzīvojamām ēkām. Rīgas domes Mājokļu un vides departaments īsteno programmu „Noķer – sterilizē – palaid brīvībā” un iesaka daudzdzīvokļu māju apsaimniekotājiem respektēt šos centienus un ļaut kaķiem iekļūt vismaz vienā mājas telpā.

– Mājā Mazā Krūmu ielā 9 kaķi nevar brīvi izkļūt no pagraba!

– *Dzīvnieku aizsardzības likums* aizliedz cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvniekiem, tas nozīmē, tos aizliegts atstāt bezpalīdzīgā stāvoklī, veikt jebkādas darbības, kas var izraisīt dzīvnieka sakropļošanu vai nāvi vai radīt tam ciešanas, tāpēc pirms pagraba aizņaglošanas jāpārliecinās, vai tajā nav palicis neviens dzīvnieks un vai viņiem ir iespēja izkļūt.

– Kam būtu jāuzrauga, kā apsaimniekotājs ievēro šīs prasības?

– Rīgas pašvaldība nekontrolē *Dzīvnieku aizsardzības likuma* normu ievērošanu, kā arī nerisina strīdus starp iedzīvotājiem. Aicinām iedzīvotājus konfliktsituācijās rīkoties saskaņā ar likumu, tas ir – savstarpēji vienoties. **K**

KĀ SNIEGS UZ GALVAS

Mājas Rīgā, Ūnijas ielā 64, iedzīvotājus regulāri applūdina ūdens no tekošā jumta: kā panākt remontu un saņemt apdrošināšanas atlīdzību?

Kā rīkoties, ja dzīvoklis regulāri tiek applūdināts tekošā jumta dēļ? Mūsu lasītājas Valentīnas pieredze no mājas Ūnijas ielā 64 liecina, ka „slīcēju glābšana ir pašu slīcēju rokās...”

„Es pat rakstīju domei!”

Valentīna stāsta, ka jau vairākus gadus laiku pa laikam vērojusi, kā pa dzīvokļa griestiem izplešas mitrs plankums.

„Es dzīvoju augšējā stāvā, un mans dzīvoklis applūst caur jumta panelu šuves vietu. Jumta segums jau sen ir nolietojies, un cieš divi dzīvokļi: mans un kaimiņu,” stāsta Valentīna.

Sieviete vairākkārt rakstījusi sūdzības mājas apsaimniekotājam. Nesagaidījusi atbildi, viņa ar

iesniegumu vērsusies Rīgas domē un pat lūgusi palīdzību ar avižu starpniecību.

„Decembra beigās pie manis beidzot ieradās divi jumiņi un atrada plaisu jumta segumā. Tiesa, meistars brīdināja, ka bez jumta kapitālā remonta pēc gada vai diviem tas atkal sāks tecēt.”

Valentīna no situācijas izdara divus svarīgus secinājumus. Pirmkārt, ja dzīvokļa īpašnieks cieš no jumta applūšanas un nevar sagaidīt apsaimniekošanas uzņēmuma reakciju, tad par problēmu jāziņo Rīgas domei un process var paātrināties. Otrkārt, ja dzīvoklis ir applūdis no sūces jumtā,

tad nevar rēķināties ar apdrošināšanas kompensāciju.

„Apdrošināšanas sabiedrībā *Balta* saņēmu paskaidrojumu, ka šādi satecējumi nav apdrošināšanas gadījums,” stāsta mūsu lasītāja.

Uzmanīgi izlasiet apdrošināšanas polisi!

Vērsāmies apdrošināšanas sabiedrībā *Balta* ar lūgumu komentēt nedaudz strīdīgo situāciju ar dzīvokļa apdrošināšanu pret applūšanu. Uz jautājumiem atbildēja uzņēmuma Nekustamā īpašuma apdrošināšanas atlīdzību daļas vadītājs Ainārs Puķe.

– Vai tiešām dzīvokļa applūdināšana no jumta nav apdrošināšanas gadījums?

– Apdrošināšanas atlīdzība par šādu dzīvokļa saliešanu tiek izmaksāta, ja apdrošināšanas polisē iekļauts nokrišņu risks – iespēja, ka mājoklī caur logiem, durvīm, jumtiem, sienu plaisām utt. var iekļūt lietūs nokrišņi, krusa, sniegs dubļi u. c. Ja klients, noslēdzot apdrošināšanas polisi, nav izvēlējis uzņemties šo risku, tad zaudējumu atlīdzināšanas prasība ir jāvērs pret personu, kas ir atbildīga par to, ka jumts netiek uzturēts tehniskajām prasībām atbilstošā stāvoklī. Tas var būt mājas īpašnieks, apsaimniekotājs, būvnieks u. c.

Palīgā, kaimiņš mani regulāri noplūdina!

– Dzīvoklis regulāri tiek saliets no bojāta stāvvada, bojājums atrodas stāvvada posmā starpstāvu pārsegumā. Gan augšējā, gan apakšējā dzīvokļa īpašnieks apsaimniekotājam liedz piekļuvi remontdarbu veikšanai no sava dzīvokļa. Vai apakšējā applūdušā dzīvokļa īpašnieks šādā gadījumā var pieprasīt apdrošināšanas atlīdzību?

– Pirms apdrošināšanas polises izsniegšanas klientam ir pienākums sniegt apdrošinātājam visu informāciju, kas var ietekmēt apdrošināšanas ris-

kus nākotnē. Ja apdrošinātāja rīcībā ir informācija, ka dzīvokļu īpašnieki šajā gadījumā kavē avārijas situācijas novēršanas darbus, tad pastāv liela varbūtība, ka īpašnieks polisi nemaz nevarēs iegādāties. Neaizmirsīsim, ka apdrošināšanas būtība ir aizsargāt cilvēku no pēkšņiem un neparedzamiem īpašuma bojājumiem.

Ja nu tomēr apdrošinātājs noformēs polisi, tad viņš maksās kompensāciju tikai par kārtējo apakšējā dzīvokļa saliešanu. Ja apdrošinātājā dzīvoklī būs nepieciešams demontēt griestus, lai veiktu stāvvadu posma remontu, apdrošinātājs šo darbu izmaksās nekompensēs. Ikvienu dzīvokļa īpašniekam jāatceras savi pienākumi, to starpā – nodrošināt iespēju dzīvokļu īpašnieku kopības vai pārvaldnieka pilnvarotiem speciālistiem veikt dzīvokļa īpašumā darbības, kas nepieciešamas ar dzīvojamās mājas ekspluatāciju saistītu komunikāciju, būvkonstrukciju un citu elementu ierīkošanai un normālai funkcionēšanai, kā to nosaka *Dzīvokļu īpašuma likums*.

– Vēl viena izplatīta situācija: kaimiņam stāvu augstāk ir bojāta veļasmašīnas caurule un viņš regulāri applūdina apakšējo dzīvokli. Vai cietušā dzīvokļa īpašnieks var noslēgt apdrošināšanas polisi pēc kārtējās saliešanas? Kā rīkoties, ja viņš vēlas, lai nākamajā reizē apdrošināšanas kompānija ne tikai atlīdzinātu remontu, bet arī celtu prasību tiesā pret kaimiņu, kurš spītīgi atsakās nomainīt bojāto cauruli.

– Ja apdrošinātājam būs informācija par šādu situāciju, visticamāk, viņš polisi applūdušā dzīvokļa īpašniekam nepārdos. Galu galā apdrošināšana nav paredzēta jau esošu sistemātisku problēmu kompensēšanai. Dzīvokļa īpašniekam, kurš regulāri cieš no kaimiņa darbības vai, kā šajā gadījumā, bezdarbības, izeja ir pašam celt prasību tiesā pret kaimiņu.

Ja apdrošinātājs tomēr būs pārdevis polisi, tad applūdušā dzīvokļa īpašniekam tiks kompensēti visi nolietojuma gadījumi polises darbības laikā. Savukārt katrā šādā gadījumā apdrošinātājs vērsīs regresa prasību pret vainīgo kaimiņu. **K**

„ESMU GATAVS PATS APMAKSĀT REMONTU!”

A. ŠEVČENKO

Pilošas vai tekošas koplietošanas caurules ir reāla problēma daudzās mājās. Vienā no Rīgas centra mājām dzīvokļu īpašnieki nolēma saviem spēkiem nomainīt stāvvadus, taču drīz sadūrās ar nopietnu šķērslī: pirmā stāva kaimiņš par remontu nevēlējās pat runāt, kur nu vēl tajā piedalīties. Kā rīkoties, ja viena cilvēka spītības dēļ cieš vairāki kaimiņi?

Krājiet naudu!

Aleksandrs, dzīvokļa īpašnieks pirmskara ēkā, ir saūstis par mājas apsaimniekotāja Rīgas namu pārvaldnieks (RNP) neizdarību:

– Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 907 2. pielikumā *Konstruktīvo elementu, apdares un inženierietišu vidējais kalpošanas ilgums* pausto karstā ūdens cauruļvadu kalpošanas laiks ir 20 gadi, aukstā ūdens caurulēm – 30 gadi, bet kanalizācijas caurulēm – 45 gadi. Mūsu mājā caurules nav mainītas kopš *cara laikiem*, precīzāk – kopš mājas ekspluatācijas uzsākšanas 1910. gadā.

Aleksandra dzīvoklī ne reizi vien ir uzplūdusi kanalizācija aizsērējušu kanalizācijas stāvvadu dēļ. Patlaban īpašnieks savā dzīvoklī ir sācis remontdarbus un plāno patstāvīgi nomainīt visus koplietošanas stāvvadus sanitārajā mezglā. Kaimiņi stāvu augstāk ir rīkojušies tāpat, taču problēma nav atrisinājusies.

– Lieta tāda, ka kaimiņš stāvu zemāk nevēlas mainīt savu stāvvada posmu, bet bez tā kanalizācijas sistēma nesāks darboties normāli, – skaidro Aleksandrs.

Īpašnieks uzskata, ka organizēt stāvvadu nomaiņu pirmā stāva dzīvoklī ir mājas apsaimniekotāja pienākums. RNP iespējams saņemt tikai izvaiņīgas un nekonkrētas atbildes – stāsta, ka mājā plānots vienlaicīgi nomainīt visus stāvvadus, bet tas notiks ne ātrāk kā tad, kad iedzīvotāji būs uzkrājuši pietiekami daudz līdzekļu nākotnē plānoto remontdarbu fondā.

– Es nelūdzu nomainīt koplietošanas stāvvadus visā mājā, – iekarst Aleksandrs, – es tikai

lūdzu nomainīt stāvvadus zemāk esošajā dzīvoklī un esmu pat gatavs par to samaksāt no personīgajiem līdzekļiem. Kāpēc apsaimniekotājs nepilda savus pienākumus un neorganizē remontdarbus?

Apīet pirmā stāva dzīvokli

Uzņēmuma Rīgas namu pārvaldnieks Pakalpojumu nodrošināšanas nodaļas inženierietniskās nodaļas vadītājs Mārcis Kaktiņš atbild, ka mājas apsaimniekošanas darbiniekiem nav tiesību pret īpašnieka gribu iekļūt dzīvoklī un veikt tajā jebkādas remontdarbus.

– Šajā konkrētajā situācijā Aleksandrs ir gatavs apmaksāt stāvvadu nomaiņu kaimiņa dzīvoklī, lai tikai kanalizācijas sistēma darbotos. Vai RNP varētu veikt šādu remontu, ja tam pēkšņi piekristu apakšējā dzīvokļa īpašnieks?

– Nē, mēs to darīt nevaram. Mums ir tiesības veikt remontdarbus mājas kopīpašuma daļās, izmantojot tikai līdzekļus no mājas uzkrājumu fonda nākotnē plānotajiem remontdarbiem.

– Ja rodas situācija, kad kanalizācija uzplūst sanitārajās ietaisēs (vannā, tualetes podā vai izlietnē) un dzīvokļu īpašnieki ir piekrituši ieguldīt kopējos uzkrājumus, tad tas nevar būt iemesls stāvvada posma ārkārtas nomaiņai kā avārijas novēršanas darbs?

– Vēl nesen rīdiniņi mūs aktīvi kritizēja par to, ka Rīgas namu pārvaldnieks avārijas situācijā mainīja veselus stāvvadu posmus. Dzīvokļu īpašnieki uzskatīja, ka šādā veidā mēs bez saskaņošanas ar mājas kopību prettiesiski izmantojam māju

uzkrājumu līdzekļus, tādēļ nu jau vairākus gadus komunikāciju avārijas gadījumā vairs nemainām lielus posmus, bet tikai likvidējam avāriju (tas nozīmē plūsuma vietai uzlikt žņaugu vai iztīrīt nodambējumu – red. piezīme).

– Kā rīkoties iedzīvotājiem?

– Vienīgais, ko varam piedāvāt, – ar visu dzīvokļu īpašnieku kopsapulces lēmumu izveidot šim stāvvadam atsevišķu pieslēgumu, *apejot* pirmā stāva dzīvokli.

Kā darbojas likuma norma par piespiedu remontu?

2021. gada vasarā tika pieņemti būtiski grozījumi *Civilprocesa likumā*, kas māju apsaimniekotājiem dod tiesības atvērt dzīvokli un veikt tajā esošo koplietošanas komunikāciju remontu piespiedu kārtā.

Tika pieļauts, ka tas atvieglos avārijas remontdarbu izpildi situācijās, kad dzīvokļa īpašnieks atrodas ilgstošā prombūtnē vai vienkārši nevēlas ielaist meistarus.

– Saskaņā ar likumu apsaimniekotājam ir tiesības piespiedu kārtā iekļūt dzīvoklī tikai uz tiesas sprieduma pamata tiesu izpildītāja klātbūtnē, – skaidro uzņēmuma Rīgas namu pārvaldnieks pārstāvis Kristis Leiškalns. – Apsaimniekotājs šādu atļauju var pieprasīt tikai neatliekamam avārijas darbu veikšanai.

Vienlaikus RNP pārstāvis atzina, ka likuma grozījumus vēl nav izdevies piemērot, lai gan uzņēmuma praksē ir pietiekami daudz gadījumu, kad dzīvokļa īpašnieku vajadzējis piespiest atļaut iekļūt dzīvoklī:

– Vienā kritiskā gadījumā vērsāmies tiesā, lūdzot atļauju veikt piespiedu avārijas remontdarbus dzīvoklī, taču saņēmām atteikumu. Visticamāk, problēma ir tiesu prakses trūkums šādu jautājumu skatīšanā. Ir vajadzīgs laiks, lai likuma norma sāktu darboties reālajā dzīvē.

Kādas caurules var mainīt pats?

– Kaktiņa kungs, mūsu lasītājs savā dzīvoklī plāno patstāvīgi nomainīt koplietošanas kanalizācijas un ūdensvada posmu. Vai tas būs likumīgi?

– Jā, dzīvokļa īpašniekam ir tādas tiesības.

– Vai nomaiņa ir jāsaskaņo ar apsaimniekotāju?

– Likums to nenosaka, tomēr pareizāk būtu par veiktajiem darbiem informēt mājas apsaimniekotāju. Vēl labāk (un lētāk) būtu nomainīt uzreiz visu stāvvadu par kopējiem uzkrājumu līdzekļiem. Šādā gadījumā meistari jaunās caurules uzstādītu visas no viena materiāla bez liekiem savienojumiem.

– Vai tiešām tas ir tik svarīgi?

– Tas ir pat ļoti svarīgi. Ja viens īpašnieks savā dzīvoklī izvēlas plastikāta kanalizācijas cauruli, cits liek metāla cauruli, bet trešajam paliek vecā čuguna caurule, tad cauruļu savienojumu vietās ātrāk vai vēlāk var sākties noplūde. Vēl bīstamā vieta ir starpstāvu pārsegumā, kur vienmēr paliek vecie cauruļu posmi. Ar to es vēlos apbēdināt īpašniekus, kuri, nomainot caurules savā dzīvoklī, gaida situācijas uzlabojumu. Diemžēl fragmentāra stāvvadu nomaiņa problēmu neatrisina.

– Kas notiks situācijā, kad māja būs sa-krājusi pietiekami daudz naudas visu stāvvadu nomaiņai atbilstoši renovācijas plānam? Vai apsaimniekotājs atkal mainīs dzīvokļa īpašnieka jau nomainītos cauruļvadu posmus?

– Ja īpašnieks būs paziņojis par stāvvadu nomaiņu savā dzīvoklī un mēs pārliecināsimies, ka darbi paveikti kvalitatīvi, tad, protams, konkrētajā dzīvoklī caurules nemainīsim.

– Vai tie dzīvokļu īpašnieki, kuru dzīvokļos koplietošanas stāvvadi ir nomainīti, tiks atbrīvoti no maksājuma par plānoto stāvvadu nomaiņu visā mājā?

– Ja dzīvokļu īpašnieku kopsapulce ar balsu vairākumu pieņem šādu lēmumu, tad – jā, šo dzīvokļu īpašnieki var tikt atbrīvoti no maksājuma.

Nomainīji cauruli? Atbildi par remontu!

– Ir kļuvis zināms, ka siltumapgādes un karstā ūdens apgādes sistēmu apkalpojošā uzņēmuma *Siltumserviss Rīga* meistari atteikušies remontēt 602. sērijas mājā noplūdušu karstā ūdens stāvvadu. Arguments – šo stāvvadu iedzīvotāji mainījuši pašu spēkiem, lai tad remontē arī paši.

– Šis stāsts man ir zināms. Izmeklēšanā noskaidrojās, ka stāvvadu pēc konkrēta dzīvokļa īpašnieka iniciatīvas nomainījis uzņēmums, kas iepriekš apkalpojis mājas karstā ūdens apgādi.

– Kāda ir problēma?

– RNP šos darbus neorganizēja, tos pasūtīja dzīvokļa īpašnieks, tāpēc tagad viņam jāuzņem atbildība par nesankcionēti nomainīto cauruļvadu.

– Ko darīt, ja dzīvokļa īpašnieks nevēlas maksāt? Vai tikmēr visas mājas iedzīvotājiem jāpaliek bez ūdens?

– Mēs veiksīm remontdarbus, taču pēc tam varam izrakstīt atsevišķu rēķinu dzīvokļa īpašniekam.

Kā neapdedzināties, mainot dvieļu žāvētāju?

– Daudzi iedzīvotāji, remontējot dzīvokli, maina dvieļu žāvētājus. Kā to izdarīt pareizi, lai vēlāk apsaimniekošanas uzņēmums nepaziņotu, ka šo cauruli neremontēs?

– Mūsu klientiem drošākais veids ir pasūtīt dvieļu žāvētāja nomaiņu mums vai tieši uzņēmumam *Siltumserviss Rīga*. Ir divi varianti. Dzīvokļa īpašniekam ir tiesības samaksāt RNP tikai par cirkulācijas stāvvada atslēgšanu uz remontdarbu izpildes laiku un pieaicināt savu meistaru. Otrs variants – šo uzdevumu uzticēt mums, tad caurules nomaiņa tiks reģistrēta un vajadzības gadījumā varēsīm veikt remontdarbus.

– Dzīvokļa īpašnieks pats var iegādāties jaunu dvieļu žāvētāju?

– Protams, galvenais, lai viņa izvēlētais modelis atbilstu tehniskajām prasībām.

– Kādos gadījumos dvieļu žāvētāju mainīs bez maksas?

– Tas tiek darīts, ja dvieļu žāvētājs sācis pilēt. Īpašniekam jāsaprot, ka šajā gadījumā meistari uzstādīs visvienkāršāko dvieļu žāvētāju. **K**

„Pat tad, ja autovadītājs neatļauti novietojis savu transportlīdzekli svešā stāvvietā, tas nevar kalpot par iemeslu īpašuma, to starpā riepu, bojāšanai,” sacīja Toms Sadovskis. **K**

ATKRITUMU CENAS AUG ACĪMREDZAMI

No 2023. gada 1. janvāra ir pieaudzis nodoklis par sadzīves atkritumiem, iedzīvotāji maksās vairāk

Liene VARGA

Jaunais gads sākas ar jauniem tarifiem. Saskaņā ar grozījumiem *Dabas resursu nodokļa likumā* sadzīves atkritumu nodokļa likme no 1. janvāra ir palielināta no 80 eiro par tonnu līdz 95 eiro par tonnu (bez pievienotās vērtības nodokļa). Pieauguma daļu, protams, apmaksās māju un dzīvokļu īpašnieki.

Cik maksāsim?

Minētā nodokļa pieaugums palielinās arī atkritumu izvešanas tarifu. Rīdiniem maksā turpmāk būs šāda:

rēķināma maksa par sadzīves atkritumu izvešanu. Ja atsevišķs īpašums ir dzīvoklis, maksājumi tiek aprēķināti proporcionāli dzīvoklī deklarēto personu skaitam.

– Ja dzīvoklī neviens nav deklarēts, jo cilvēks ir pārcēlies uz dzīvi citā vietā?

– Par atkritumu izvešanu vienāla būs jāmaksā kā par vienu personu.

– Kā apsaimniekotājs aprēķina, cik liela summa dzīvokļa īpašniekam jāmaksā par vienu deklarēto personu?

– Atkritumu apsaimniekošanas operators mēģina apsaimniekošanas uzņēmumam izraksta rēķinu par kopīgo izvesto atkritumu kubikmetru skaitu mēnesī. Apsaimniekotājs šo summu izdala atbilstoši deklarēto personu skaitam dzīvokļos.

– Vai šie Ministru kabineta noteikumi ir vienādi visiem dzīvokļu īpašniekiem visā Latvijā?

– Jā! Jūsu lasītājas aprakstītajā gadījumā viņas dzīvoklī var būt deklarētas vēl citas personas. Tāpat pilnīgi iespējams, ka kaimiņu ģimene nav deklarējusi visas dzīvoklī reāli dzīvojošās personas. Tas varētu izskaidrot vienādus rēķinus dzīvokļos ar atšķirīgu iedzīvotāju skaitu.

– Bet tas nav pareizi!

– Ja sievietei situācija šķiet negodīga, tad mans ieteikums ir sazināties ar apsaimniekotāju.

Citi gadījumi

Ministru kabineta noteikumos Nr. 524 teikts, ka dzīvokļu īpašniekiem ir tiesības pašiem pieņemt lēmumu par vienu no šādām aprēķinu metodikām:

■ atbilstoši dzīvokļu un nedzīvojamo telpu skaitam (t. i. visi īpašnieki maksā vienādi);

■ atbilstoši dzīvokļa platībai (maksu izsaka uz vienu kvadrātmetru);

■ atbilstoši dzīvoklī reāli dzīvojošo personu skaitam (godīgākā, bet grūtākā metode, jo pārvaldniekam nav iespējams pastāvīgi uzraudzīt iedzīvotāju skaita maiņu katrā dzīvoklī);

■ atbilstoši dzīvoklī deklarēto personu skaitam.

Pamatā tiek izmantota maksājuma aprēķināšana, pamatojoties uz deklarēto personu skaitu, ko īpašnieki, pieņemot attiecīgu lēmumu, var mainīt. Savukārt pārvaldniekam bez īpašnieku piekrišanas nav tiesību mainīt aprēķinu metodiku.

	1. zona	2. zona	3. zona	4. zona
	Rīgas centrs un Latgales priekšpilsēta	Kurzemes rajons	Zemgales priekšpilsēta	Ziemeļu rajons un Vidzemes priekšpilsēta
Atkritumu veids/pilsētas zona/atkritumu apsaimniekošanas uzņēmums	Clean R	Clean R	Lautus Vide	Eco Baltia Vide
Nešķiroti sadzīves atkritumi. 1 kub.m (cena ar PVN)	25,74 eiro → 27,10 eiro	26,04 eiro → 27,41 eiro	22,41 eiro → 23,78 eiro	25,16 eiro → 26,47 eiro
Šķiroti bioatkritumi 1 kub.m (cena ar PVN)	20,49 eiro → 21,68 eiro	20,85 eiro → 21,93 eiro	17,98 eiro → 18,54 eiro	20,26 eiro → 20,74 eiro

Vientuļš pensionārs vai daudzbērnu tēvs – maksā vienādi?

Uz jautājumiem atbild Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Atkritumu apglabāšanas uzraudzības nodaļas galvenā speciāliste Inga Pakere.

„Esmu vientuļā pensionāre, atraitne, dzīvoju Rīgā, 46 kvadrātmetru lielā dzīvoklī,” raksta lasītāja Jelena. „Mūsu māju apsaimnieko uzņēmums Latvijas namsaimnieks. Kāpēc es par atkritumu izvešanu saņemu tādu pat rēķinu kā kaimiņos esošā trīs cilvēku ģimene, kura dzīvo tādā pat platībā kā es? Vai samaksa par atkritumu izvešanu nav atkarīga no dzīvoklī deklarēto personu skaita? Galu galā ir skaidrs, ka trīs cilvēki rada vairāk atkritumu nekā viens.”

– Ko jūs varat atbildēt mūsu lasītājam?

– Rēķins par atkritumu izvešanu ir atkarīgs no dzīvoklī deklarēto personu skaita. Ministru kabineta noteikumi Nr.1013 nosaka kārtību, kādā ap-

– **Pienemsim, ka dzīvoklis ir izīrēts. Tajā ir deklarēta viena persona, bet faktiski dzīvo trīs cilvēki. Atkritumu izvešanas rēķins tiks aprēķināts tikai vienai deklarētajai personai?**

– Jā, tas ir saskaņā ar noteikumiem.

– **Ja cilvēks iegādājas privātmāju, vai viņam jāslēdz jauns līgums ar atkritumu apsaimniekošanas operatoru? Vai arī var palikt spēkā līgums ar iepriekšējo īpašnieku?**

– Jaunajam ēkas īpašniekam (vai nomniekam) būs jānoslēdz jauns līgums.

Lielgabarīta atkritumi

– **Kā pareizi rīkoties ar liелgabarīta atkritumiem, vai tos drīkst atstāt kopējā konteineru laukumā?**

– Daudzdzīvokļu māju īpašnieki var pašu spēkiem liелgabarīta atkritumus nogādāt Getliņu poligonā, taču to var izdarīt arī ar apsaimniekotāja palīdzību.

Arī privātmāju iedzīvotāji savus liелgabarīta atkritumus var nogādāt Getliņu poligonā vai vienoties par to aizvešanu ar savu atkritumu apsaimniekošanas operatoru.

„Mūsu kaimiņi daudzdzīvokļu mājā pastāvīgi izmet liелgabarīta atkritumus (mēbeles un sadzīves tehniku), atstājot tos pie atkritumu konteineriem,” raksta Regīna. „Speciālais transports liелgabarīta atkritumus savāc reti. Vai tiešām visi mājas iedzīvotāji maksā par viena dzīvokļa liелgabarītiem? Vai arī dzīvokļa īpašniekam, kam pieder utīlīzējamās lietas, konteiners jāpasūta par savu naudu?”

– Atbilstoši noteikumiem liелgabarīta atkritumi, būvgruži vai gruveši ir jāsavāc atsevišķi no cita veida atkritumiem. Tos ievieto speciālos konteineros, kas īpaši paredzēti šāda veida atkritumiem. Daudzdzīvokļu mājā šādus atkritumus var novietot tikai ar apsaimniekotāju saskaņotajās vietās.

Lielgabarīta atkritumu savākšanas kārtību nosaka mājas pārvaldīšanas pilnvarojuma līgumā, ko dzīvokļu īpašnieki slēdz ar apsaimniekotāju. (Tātad var izveidoties situācija, kad viens apsaimniekotājs nodrošina regulāru šādu atkritumu izvešanu par mājas uzkrājuma līdzekļiem, bet cits atkritumu izvešanu organizē neregulāri un katru reizi apmaksu iekļauj dzīvokļu īpašnieku rēķinos – *red. piezīme*).

Skaidrs ir viens: apsaimniekotāja pienākums ir liелgabarīta atkritumu uzkrāšanās novēršana pie daudzdzīvokļu mājām. Iedzīvotāji tiek aicināti ziņot pārvaldniekam, kā tikko mājas piegulošajā teritorijā novietoti liелgabarīta atkritumi.

– **Gribu tomēr saprast, vai visiem mājas iedzīvotājiem būtu jāmaksā par atkritumiem, ko izmet viens no kaimiņiem?!**

– Atbildēšu tā: apzinīgiem mājas īpašniekiem, ja viņi veic, piemēram, remontdarbus, pašiem

jāpasūta konteiners liелgabarīta atkritumu izvešanai, par ko arī jāmaksā. Savukārt, ja pie sadzīves atkritumu konteineriem novietoti liелgabarīta atkritumi, tad par to izvešanu tiešām būtu jāmaksā visiem mājas iedzīvotājiem.

– **Ja liелgabarīta atkritumi tiek izvesti reti, vai īpašnieki ar apsaimniekotāju var vienoties, ka tos izved biežāk? Vai tad par šo pakalpojumu būs jāmaksā vairāk?**

– Dzīvokļu īpašnieki ne tikai var vienoties, bet viņi tiek aicināti to darīt. Maksas lielumu neietekmē izvešanas reižu skaits, bet gan izvestais apjoms kubikmetros.

No kā ir atkarīgi tarifi?

– **Kādēļ maksa par atkritumu izvešanu par vienu deklarēto personu vienā mājā var būt mazāka nekā mājā kaimiņos?**

– Atkritumu izvešanas izmaksas var mainīties katru mēnesi atkarībā no izvesto atkritumu daudzuma, turklāt Rīga ir sadalīta vairākās zonās, kurās apkalpo dažādi atkritumu operatori, kuriem ir atšķirīgi tarifi.

– **Tarifi pēdējo divu gadu laikā ir pieauguši pusotru reizi. Cik bieži mainās cena par atkritumu izvešanu? No kā tas ir atkarīgs?**

– Tarifu kāpums ir saistīts ar dabas resursu nodokļa pieaugumu. Atkritumu izvešana ir dārga. Dabas resursu nodoklis aug un turpinās pieaugt. Atkritumu noglabāšanas vietu kļūst arvien mazāk, un vides aizsardzības prasības kļūst arvien stingrākas. Par atkritumu izvešanu būs jāmaksā arvien vairāk visā pasaulē, ne tikai Latvijā.

Izmaksas aug arī tāpēc, ka pildās SIA *Getliņi EKO* atkritumu noglabāšanas kameras, poligonā tiek izbūvēta jauna infrastruktūra. Darbu sākusī bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīca – šeit atkritumi tiek utilizēti pārstrādei.

Tarifu pieaugumu ietekmē arī ārējie faktori (inflācija, energoresursu izmaksu pieaugums u.c.).

Svarīgi!

Izmaiņas atkritumu izvešanas tarīfos Rīgā ir atļautas tikai vienu reizi gadā, un to pieaugums nevar pārsniegt 25%.

Cik bieži tiek izvesti atkritumi?

„Mūsu mājas atkritumu laukumā pastāvīgi krājas atkritumi, un vējš tos aizpūš pa visu rajonu,” stāsta Bolderājas iedzīvotāja Inga. „Lūdzām apsaimniekotāju organizēt biežāku izvešanu, lai konteineri nebūtu ar atkritumu kal-

nu, taču atbildes nekādas. Kādam jābūt atkritumu savākšanas biežumam Rīgā?”

– Saskaņā ar Rīgas domes saistošajiem noteikumiem Nr. 87 *Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā* nekustamā īpašuma lietotājs, valdītājs, īpašnieks, apsaimniekotājs vai tā pilnvarotā persona atbilstoši līgumam ar atkritumu apsaimniekošanas operatoru daudzdzīvokļu ēkām nodrošina regulāru nešķirotu atkritumu izvešanu ne retāk kā vienu reizi nedēļā.

Noteikumi noteic, ka individuālās privātmājās atkritumi jāizved vismaz reizi četrās nedēļās, ja mājā ir deklarēti ne vairāk kā divi cilvēki, ar nosacījumu, ka atkritumu daudzums nepārsniedz 120 litrus, un vismaz reizi divās nedēļās, ja mājā deklarēti vairāk par diviem cilvēkiem.

– **Kā rīkoties, ja apsaimniekotājs nodrošina atkritumu izvešanu reizi nedēļā, bet ar to acīmredzami ir par maz?**

– Rakstveidā vērsties pie apsaimniekotāja.

Svarīgi!

Ja dzīvokļu īpašniekiem ir apnikuši visos pagalma stūros izmētātie atkritumi, var ar iesniegumu vērsties Rīgas pašvaldības policijā vai zvanīt pa tālruni 110. Iespējams, ka mājas apsaimniekotājs saņems administratīvo sodu, taču to viņš netiešā veidā iekļaus mājas izmaksās, kaut vai palielinot izmaksas pozīcijā „juridiskie pakalpojumi”.

Kā ar vasarnīcu iedzīvotājiem?

– Ja runājam par sezonālo īpašumu (vasarnīcu vai dārziņu) īpašniekiem, viņiem ar atkritumu apsaimniekošanas operatoru ir jāvienojas par atkritumu savākšanas grafiku visas sezonas laikā, kas ir no 1. maija līdz 30. septembrim, – atgādina departamenta speciāliste. – Grafikam jāatbilst radīto atkritumu daudzumam, un atkritumi no dārziņiem vai vasarnīcām jāizved vismaz tikpat bieži kā no privātmājām.

– **Kā rīkoties, ja vasarnīcā cilvēkam nerodas tik daudz atkritumu?**

– Atkritumu apsaimniekošanas operatoram ir tiesības uz pusi samazināt nešķirotu atkritumu izvešanas biežumu, ja klients piedalās atkritumu dalītās savākšanas sistēmā (sava mājokļa teritorijā nodrošina bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanu, plastmasas, papīra, vieglā metāla iepakojuma un stikla atsevišķu vākšanu).

– **Vai var būt, ka tādā gadījumā vispār nav vajadzīga atkritumu savākšana vasarnīcā, jo iedzīvotāji tik un tā praktizē sadzīves atkritumu izmešanu dzīvesvietā.**

– Ja sezonālā rakstura nekustamā īpašuma īpašniekam nebūs noslēgts līgums par atkritumu apsaimniekošanu, viņš var saņemt sodu par savas teritorijas nekopšanu.

Nemiet maisu!

– **Kurus klientus atkritumu apsaimniekošanas operatori apgādā ar speciāliem atkritumu maisiem?**

– Priekšapmaksas atkritumu maisi nešķirotiem atkritumiem tiek izsniegti tiem īpašniekiem, kuru īpašumos fiziski nav iespējams izvietot atkritumu konteinerus (piemēram, Vecrīgā atsevišķās ielās nepietiek vietas konteineru novietošanai – *autora piezīme*). Noteiktas ietilpības konteineru vai atkritumu

maisa izvēli nosaka līgums, ko atkritumu apsaimniekošanas operators slēdz ar mazām mājaisaimniecībām (ja tajā deklarētas mazāk par divām personām un atkritumu daudzums ir mazāks par 120 litriem).

Atkritumu šķirošanas punkti

– **Cik atkritumu šķirošanas punktu un laukumu Rīgā jau ir izveidoti un cik vēl ir plānots izveidot?**

– Patlaban Rīgā darbojas 108 publiski pieejami drošo atkritumu šķirošanas punkti, kur konteineros iespējams izmest vieglo iepakojumu – papīru/kartonu, plastmasu un metālu, kā arī stikla taru. Tāpat ir astoņi bīstamo sadzīves atkritumu savākšanas punkti. Ar šķirošanas punktu atrašanās vietām un informāciju par to, ko tur var izmest, iespējams iepazīties Rīgas valstspilsētas pašvaldības Mājokļu un vides departamenta interneta vietnē: <https://mvd.riga.lv/nozares/apsaimniekosanas-parvalde/atkritumu-skirosanas-punkti>.

Rīgā ir divi šķirošanas laukumi, kas pieder atkritumu izvešanas uzņēmumam *Clean R* – tie atrodas Vietalvas ielā 5 un Spilves ielā 8E. Tur iedzīvotāji var bez maksas izmest iepakojumu un citus atkritumus no plastmasas, papīru, kartonu, to starpā arī papīra un kartona iepakojumu, koka izstrādājumus un iepakojumu, stikla iepakojumu un citus stikla atkritumus, metāla iepakojumu, tekstilizstrādājumus, smēreļļas, elektriskās baterijas (satur svinu, niķelīkadmiju, dzelzi–niķeli), elektriskās un elektroniskās iekārtas, galvaniskos elementus – baterijas un elektriskos akumulatorus, liela izmēra aukstumiekārtas, saldētavas un ledusskapjus, bīstamos sadzīves atkritumus, gāzizlādes spuldzes, lietotas riepas, eļļas filtrus.

Turklāt ikvienam daudzdzīvokļu mājas iedzīvotājam ir tiesības vērsties pie sava apsaimniekotāja ar lūgumu pie mājas novietot konteinerus šķirotajiem atkritumiem. Šo pienākumu pārvaldniekam paredz Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. 87.

– **Vai tiesa, ka tagad konteineri šķirotajiem atkritumiem ir jānovieto pie katras mājas?**

– Jā, noteikumos ir noteikts, ka pie daudzdzīvokļu mājas, kurā ir vairāk par pieciem dzīvokļiem, jānovieto konteiners vieglajam iepakojumam – plastmasai, papīram un vieglajam metālam. Ja mājā ir vairāk nekā desmit dzīvokļu, jānovieto vēl trešais konteiners – stiklam.

– **Kā ir ar privātmāju īpašniekiem?**

– Viņi var sazināties ar savu atkritumu apsaimniekošanas operatoru un lūgt savas mājas teritorijā uzstādīt konteinerus dalītai atkritumu savākšanai.

– **Kādus atkritumus Rīgā izved bez maksas?**

– Pareizi šķirotus atkritumus bez sadzīves atkritumu piemaisījumiem.

Kur izmest bīstamos atkritumus?

Rīgā ir sešas bīstamo atkritumu savākšanas vietas. Tur iedzīvotāji var izmest bīstamos sadzīves atkritumus: eļļas, krāsas, lakas, dzīvsudraba ierīces, dienasgaismas spuldzes, organiskos šķīdinātājus, neizlietotos medikamentus, ķīmiskās vielas, izlietotās baterijas, izlietotās printeru un kopētāju kasetnes un piesārņoto iepakojumu). Bīstamo atkritumu savākšanas konteineri atrodas šādās adresēs: Ķīšezera ielā 31, Mūkusalas ielā 180, Šampētera ielā 180, Spilves ielā 8E, Gunāra Astra ielā 7 un Emmas ielā 45.

– **Cik liels nešķirotu atkritumu piemaisījumu procents tiek pieļauts šķirotu atkritumu konteineros?**

– Nešķirotu sadzīves atkritumu piemaisījumi šķirotu atkritumu konteineros netiek pieļauti. **K**

DAŽI FAKTI PAR ATKRITUMIEM

- Kopš 50. gadiem – masveida ražošanas uzplaukuma sākuma – tikuši saražoti 8,3 miljardi tonnu plastmasas (salīdzinoši – 1400 ar atkritumiem piepildītas Gīzas piramīdas). Lielākā daļa, pareizāk sakot, 6,3 miljardi tonnu kļuva par atkritumiem.
- Katru gadu no krastiem pa upēm okeānā nonāk no 4,8 līdz 12,7 miljoniem tonnu plastmasas. Tas ir 15 plastmasas maisiņi uz vienu piekrastes metru visā pasaulē. Ja visus šos atkritumus sakrautu kravas auto, tie apņemtu zemeslodi 24 reizes.
- No visiem plastmasas priekšmetiem, kas jebkad ir saražoti uz pasaules, tikai 9% tiek pārstrādāti.
- Visā pasaulē katru gadu tiek patērēti 1 līdz 5 triljoni plastmasas maisiņu. Pieci triljoni gadā nozīmē apmēram 10 miljonus plastmasas maisiņu minūtē. Ja tie būtu sasieti kopā, tie varētu stundas laikā iesaiņot planētu septiņas reizes.
- Pēc Pliimutas universitātes zinātnieku domām, plastmasas piesārņojums apdraud vismaz 700 dažādas jūrā dzīvojošas sugas. Pēc dažām aplēsēm, plastmasas piesārņojuma dēļ katru gadu mirst vismaz 100 miljoni jūras zidītāju, tostarp, piemēram, jūras bruņurupuči. **K**

JŪS APLAUPA PAŠA LEDUSSKAPIS!

Kā krasi samazināt elektroenerģijas patēriņu, nemainot pamatieradumus? Skaidro uzņēmuma *Latvenergo* eksperti

Ilona MILLERE

Šomēnes valsts iedzīvotāji atkal saņems lielus elektrības rēķinus. Priekšplānā izvirzās jautājums, kā samazināt elektrības patēriņu, neizjūtot diskomfortu? Skaidro uzņēmuma *Elektrum* Energoefektivitātes centra eksperte Anna Luīze Blodone.

Uzmanību: pārbaude!

Mūsu sarunu biedre uzsvēra, ka padomi enerģijas patēriņa samazināšanai ir balstīti uz precīziem elektroefektivitātes ekspertu aprēķiniem un pārbaudīti Energoefektivitātes centra laboratorijās.

Ieradumi, kas dārgi izmaksā

– Cilvēki bieži neapjauš, cik elektroenerģijas patērē mājās esošās elektroierīces, kā arī nezina, kā tās ekonomiski lietot, – stāsta speciāliste. – Piemēram, vairums cilvēku mobilā telefona, datora, klēpjatora, mikroviļņu krāsns un citu elektroierīču kontaktdakšas atstāj rozetēs arī tad, ja šīs ierīces neizmanto. Ir pierādīts, ka modernās tehnoloģijas gaidīšanas režīmā tērē līdz pat 10% no elektroenerģijas daudzuma, ko tās patērē darba režīmā. Iekārtas, kas ražotas pirms vairāk nekā pieciem gadiem, gaidīšanas režīmā var patērēt pat 20–25% elektroenerģijas, turklāt, atstājot vadu kontaktā, tiek pārkāptas ugunsdrošības prasības.

Pēc Annas Luīzes teiktā, visvairāk elektroenerģijas gaidīšanas režīmā patērē mūsdienu plazmas televizori – tie *apēd* pat vairāk elektrības nekā darba režīmā (no 20 līdz 80 vatiem stundā), kas mēnesī var sasniegt 28 kW. Tas ir desmit reižu vairāk nekā televizors ar LED ekrānu gaidīšanas režīmā.

Arī citas ierīces gaidīšanas režīmā patērē pietiekami daudz elektroenerģijas: stacionārais dators var patērēt 2–3 kW dienā, bet audio sistēmas – 6 kW dienā.

– **Kāpēc pirms desmit gadiem ražotās elektroierīces gaidīšanas režīmā patērē daudz vairāk enerģijas nekā mūsdienu ierīces?**

– Eiropas Komisija elektrotehnikas ražotājiem ir izvirzījusi nosacījumu: sākot ar 2013. gadu, ierīces, kas neizmanto interneta pieslēgumu, nedrīkst patērēt vairāk par 0,5 kWh. Savukārt ierīces, kas izmanto internetu (televizori, audio sistēmas, datori) un ir ražotas pēc 2017. gada, drīkst patērēt no 3 līdz 13 kWh. Salīdzinājumam: ierīces, kas izmanto internetu un izlaistas pirms 2017. gada, patērē no 20 līdz 80 kWh. Tātad no elektroenerģijas taupīšanas viedokļa izdevīgāk ir iegādāties modernas iekārtas, nevis izmantot vecās.

Ja ir iespējams nomainīt esošo aprīkojumu pret jaunu, tad, izdarot izvēli, jāpievērš uzmanība marķējumam, kas apzīmē ierīces energoefektivitātes klasi. Jo augstāka klase, piemēram – A, jo ekonomiskāka būs ierīce, jo zemāka – jo vairāk enerģijas tā patērēs. Neiesaku pirkt D un zemākas klases elektroierīces. Atšķirība starp A klases un D klases ierīcēm ir līdz 20–30% lielāks elektroenerģijas patēriņš.

Samazinām rēķinu

Anna Luīze Blodone stāsta, kā, pareizi lietojot elektrotehniku, samazināt elektrības rēķinu.

■ Elektriskā plīts (elektrības ietaupījums līdz 30%).

– Ja iespējams, vajadzētu iegādāties indukcijas plīti, jo, salīdzinot ar citām elektriskajām plītīm, tā patērē uz pusi mazāk enerģijas, – stāsta eksperte. – Šāda plīts uzsilst dažās sekundēs, tās sildvirsmas siltums tiek patērēts tikai pannas vai kastroļa dibena sildīšanai virsmu saskares laukumā. Iespējams trūkums – šādi plītij nepieciešami īpaši trauki.

Visvairāk starp elektriskajām plītīm enerģiju *apēd* plītis ar paaugstinātu metāla sildvirsmu, jo siltums tiek tērēts ne tikai pannas vai kastroļa sildīšanai.

Pirms dažiem gadiem Energoefektivitātes centra darbinieki veica eksperimentu: pusotru stundu vārīja zupu uz keramikas, indukcijas un vecā modeļa elektriskās plīts. Pusotras stundas

gatavošanas laikā vecā modeļa elektriskā plīts iztērēja 0,9 kW, keramikas – 0,65 kW, bet indukcijas – 0,6 kW. Rezultāts ir acīmredzams.

– Ekonomiskai plītij vajadzētu būt ar lielu sildīšanas režīmu skaitu. Jo vairāk režīmu, jo labāk, – uzskata Anna Luīze Blodone. – Tas palīdzēs ietaupīt. Pareizi lietojot plīti, piemēram, ja zupa uzvārās, samazināt karstumu, nevis noņemt vāku un turpināt vārīt ēdienu ar pilnu jaudu, elektroenerģijas patēriņu var samazināt vēl par 20%.

■ Ledusskapis (elektrības ietaupījums līdz 20%).

– Svarīgākais noteikums, kas ļauj būtiski samazināt ierīces elektroenerģijas patēriņu, ir tā pareizā atrašanās vieta virtuvē, – stāsta eksperte. – Ledusskapis jānovieto pēc iespējas tālāk no apkures ierīcēm: plīts, cepeškrāsns, apkures radiatoriem vai tiešiem saules stariem.

Turklāt ledusskapis jāuzstāda 5–10 centimetru attālumā no sienas un mēbeļiem, lai starp virsmām paliktu gaisa slānis.

Lai samazinātu enerģijas patēriņu, regulāri jātīra ledusskapja durvju blīvgumijas, jo uz tām sakrājušies netīrumi var ļaut ledusskapi iekļūt siltam gaisam.

Tas vēl nav viss! Ja ledusskapi un saldētavu regulāri neatkausē, tad katrs ledus centimetrs elektrības patēriņam pievienos 5%.

Nākamais padoms: noregulējiet temperatūru saldētavā līdz –18° un ledusskapi līdz +5°, jo katrs

papildu grāds palielina elektroenerģijas patēriņu par 5%.

– Ledusskapja enerģijas patēriņu ietekmē pat tas, vai produktu ledusskapī liekam iepakojumā/tarā vai bez tā. Ja prece nav iepakota, ledusskapis no tās paņems mitrumu, kas vēlāk uzkrāsies uz ledusskapja sienām, pārvērtīsies ledū un palielinās elektrības patēriņu, – skaidro sarunu biedre. – Beidzamā norāde – ledusskapī nevar likt ne karstus, ne arī siltus ēdienus, tie tikai palielinās elektrības patēriņu.

■ Boilers karstā ūdens sildīšanai (elektrības ietaupījums līdz 50%).

– Lai boilers karstā ūdens sildīšanai nepatērētu daudz elektroenerģijas, karstā ūdens temperatūra jāiestata no 55 līdz 59 grādiem, – iesaka Anna Luīze Blodone. – Ja ūdens temperatūra būs zemāka, tas kaitēs boileram, ja tā būs augstāka – ierīces sildelements ātrāk pārklāsies ar kaļķi, rezultātā boilers patērēs trīs līdz četras reizes vairāk elektrības. Paturiet prātā: ja boilers no ārpuses uzsilst, tas nozīmē, ka tas nav pareizi noregulēts.

Pēc mūsu sarunu biedres domām, reizi gadā ierīce ir jātīra un tas jāuztic speciālistam. Ja boilers netiks tīrīts, tad ierīces iekšpusē veidosies kaļķakmens, kas ietekmē elektroenerģijas patēriņa pieaugumu divas reizes. Attiecīgi, ja boilers tiks iztīrīts, elektroenerģijas patēriņš samazināsies uz pusi.

„Ir pierādīts, ka modernās iekārtas gaidīšanas režīmā tērē līdz pat 10% no elektroenerģijas daudzuma, ko tās patērē darba režīmā.”

Vēl viens padoms. Pirms ūdens sildīšanas ierīces iegādes ir skaidri jāsaprot, cik daudz karstā ūdens būs nepieciešams. Ja boilers būs pārāk liels, tad tas lieki tērēs enerģiju ūdens sildīšanai, savukārt pārāk mazs boilers atkal un atkal sildīs jaunas ūdens porcijas.

■ Televizors (elektrības ietaupījums 15%).

– Pirms televizora ekrāna spilgtuma iestatīšanas uz pilnu jaudu jāpatur prātā, ka šādā gadījumā palielināsies elektroenerģijas patēriņš. Varbūt izdevīgāk ir palielināt telpas apgaismojumu, nevis ekrāna spilgtumu vai novietot televizoru tuvāk logam, bet tā, lai saules stari to nesasildītu, – stāsta eksperte. – Tāpat jāatceras, ka liels televizora ekrāns patērē vairāk elektrības nekā mazs.

Speciālisti uzskata, ka, izslēdzot televizoru ar pogu, nevis tālvadības pulti, tas elektroenerģiju ietaupīs par 10% no kopējā ierīces patēriņa.

Beidzamā lieta: neizmantojiet savu televizoru kā radio, radio ir desmit reizes lētāks nekā televizors.

■ Veļasmašīna (elektrības ietaupījums līdz 25%).

– Svarīgākais padoms: mazgāt temperatūrā, kas nav augstāka par 30–40 grādiem, augstākā – piemēram, 60 grādu temperatūrā, veļa ātrāk nolietojas, turklāt vairāk tērējas elektrība, – stāsta eksperte. – Ja veļu regulāri mazgā 30 grādu, nevis 60 grādu temperatūrā, tad veļasmašīna patērē tieši divas reizes mazāk enerģijas, kas nozīmē, ka arī maksājums būs uz pusi mazāks.

Otrs padoms: ja iespējams, veļas mazgājamās mašīnas tvertni pielikt pilnu, tas arī ļauj ietaupīt. Tomēr, ja tvertne ir paredzēta, piemēram, 6 kg, tad ir jāievieto nedaudz mazāk veļas, jo slapjas lietas mazgāšanas laikā sver vairāk nekā sausas.

Ja ir izvēle, kādu veļasmašīnu iegādāties, tad jāsaprot: lielākā daļa elektroenerģijas tiek tērēta

ūdens sildīšanai, tāpēc ir vērts iegādāties veļasmašīnas ar mazāku ūdens patēriņa funkciju. Ja jautājums ir par to, vai pirkt veļasmašīnu ar vai bez iebūvēta žāvētāja, tad pareizāk būtu pirkt atsevišķu veļasmašīnu un atsevišķu žāvētāju. Veļas žāvētājs patērē tikpat daudz enerģijas kā veļasmašīna, kas iestatīta visekonomiskākajā režīmā, savukārt veļasmašīna ar iebūvētu žāvēšanas funkciju patērē daudz elektrības.

Runājot par pašu veļas žāvētāju, enerģijas patēriņu var samazināt, regulāri to tīrot un izžāvējot drēbes, lai tās paliktu nedaudz mitras.

■ Trauku mazgājamā mašīna (enerģijas ietaupījums līdz 20%).

– Lai trauku mazgājamā mašīna patērētu pēc iespējas mazāk elektrības, tajā jāmazgā viegli netīri trauki mazgāšanas režīmā ar zemu temperatūru, – stāsta eksperte. – Ļoti svarīgi ir arī regulāri tīrīt filtrus, tas samazinās elektroenerģijas patēriņu.

Fakts

Speciālisti aprēķinājuši, ka, izmantojot trauku mazgājamo mašīnu, saimniece tērē četras reizes mazāk ūdens nekā traukus mazgājot ar rokām. Vācijā veiktā eksperimentā tika noskaidrots, ka pie vienāda netīro trauku skaita to nomazgāšana trauku mazgājamajā mašīnā patērēja 13 litrus ūdens, savukārt, mazgājot ar rokām, izlietojās 60 litri. Turklāt trauku mazgājamā mašīna tērē tikai aukstu ūdeni, bet, mazgājot traukus ar rokām, tiek lietots karstais ūdens.

■ Mikroviļņu krāsns un cepeškrāsns (elektrības ietaupījums līdz 50%).

Pirms dažiem gadiem Energoefektivitātes centra darbinieki veica šādu eksperimentu: elektriskajā cepeškrāsnī un mikroviļņu krāsnī izcepa divus vienādus kūkus.

Cepeškrāsnī kūkss izcepās 45 minūtēs, plus cepeškrāsns uzsila 15 minūtēs, savukārt mikroviļņu krāsnī tas pats kūkss izcepās 11 minūtēs un netika tērēts laiks mikroviļņu krāsns sildīšanai, kas nozīmē – elektroenerģija netika izniekota.

Vēl viens tests tika veikts ar kartupeļiem. Mikroviļņu krāsnī kartupeļi izcepās 19 minūtēs, cepeškrāsnī – pusstundā. Secinājums: mikroviļņu krāsns patērē uz pusi mazāk enerģijas, salīdzinot ar elektrisko cepeškrāsnī. Turklāt mikroviļņu krāsns nav jāasilda, tāpēc, ja ir iespēja gatavot mikroviļņu krāsnī, tas ir jādara.

■ Elektriskie sildītāji un grīdas apsilde (enerģijas ietaupījums līdz 30%).

– Vislielākie elektroenerģijas patērētāji ir sildītāji, – uzskata Anna Luīze Blodone. – Lai samazinātu elektrības patēriņu, tie noteikti jāatvieno no tīkla, ja netiek lietoti. Naktī ieteicams samazināt apkures temperatūru līdz +18, dienā atstāt līdz +22 grādiem. Tas ietaupīs līdz pat 30% elektroenerģijas.

Zināšanai: apsildāmās grīdas salīdzinājumā ar elektriskajiem sildītājiem un radiatoriem ietaupa līdz 30% enerģijas. Temperatūra grīdā ir zemāka nekā sildītājā, bet, pateicoties tam, ka siltums nekur nepazūd, telpa kļūst silta.

■ Tējkanna (enerģijas ietaupījums līdz 20%).

Lai elektrību izmantotu efektīvi, elektriskajā tējkannā jāuzvāra tikai nepieciešamais ūdens daudzums. Ja vajadzīgā 1 litra ūdens vietā uzsilda 1,5

litrus, tad ar patērēto elektrību pietiktu, lai uzceptu grauzdīņus visai ģimenei.

Visekonomiskākā tomēr ir elektriskā tējkanna, jo tā uzreiz uzsilda ūdeni un nepatērē ne sekundi, lai sildītu pati sevi. Savukārt tējkannai, kas tiek uzvārīta uz elektriskās plīts, ir viena no zemākajām efektivitātēm.

■ Gludeklis (enerģijas ietaupījums līdz 30%).

Vecā tipa gludekļu jauda ir tikai 500 kW, savukārt jauno – 1800 vai 2000 kW. Turklāt mūsdienīgs gludekļa modelis pēc uzkaršanas pats atslēdzas no elektrības un pēc tam atkal pieslēdzas. Attiecīgi mūsdienu gludeklis patērē gandrīz par trešdaļu mazāk enerģijas nekā tā vecais līdzinieks. Piemēram, vienādā laikā vecā modeļa gludeklis *apēd* 0,38 kWh, bet jaunās paaudzes ierīce patērē tikai 0,18.

Bezmaksas konsultācijas par elektroenerģijas taupīšanu iespējams saņemt uzņēmuma vietnē: <https://www.elektrum.lv/ru/dlya-doma/energoeffektivnost/tsentr-energoeffektivnosti/e-konsultatsiya>.

Kāpēc ir pieaudzis elektroenerģijas patēriņš?

Uz jautājumiem atbild AS *Sadales tīkls* Komunikācijas nodaļas vadītāja Alīna Kozlovska.

– **Mūsu lasītāja stāstīja, ka viņas māj-saimniecībā ir pieaudzis elektrības patēriņš, lai gan dzīvojošo skaits nav mainījies. Kāds tam varētu būt iemesls?**

– Ir vairāki iemesli: mainījies iedzīvotāju skaits dzīvoklī, mainījušies elektroierīču lietošanas paradumi, kā arī mājā parādījušās jaunas elektroiekārtas. Turklāt, jo vairāk nolietota elektrotehnika, jo vairāk tā sāk patērēt elektrību.

Gadās arī, ka elektroenerģijas patēriņa pieaugums var signalizēt par iespējamām problēmām dzīvokļa iekšējā elektrotīklā. Tas ir saistīts ar elektrības noplūdi, kas var rasties, ja vadi vai kabeļi sienās ir bojāti vai nodiluši.

Saskaņā ar MK noteikumos Nr. 238 noteikto vienu reizi 10 gados dzīvokļa īpašniekam ir pienākums ar sertificēta elektriķa palīdzību pārbaudīt elektroinstalāciju un elektrības kabeļi.

Retos gadījumos neizskaidrojams elektroenerģijas patēriņa pieaugums var būt saistīts ar cita elektroenerģijas patērētāja nesankcionētu pieslēgšanos tīklam aiz klienta elektrības skaitītāja.

Ja ir aizdomas par to, jāsaazinās ar īpašuma apsaimniekotāju un jādūdz, lai sertificēts elektriķis pārbaudītu situāciju. Nelegāla pieslēguma gadījumā elektriķis to konstatēs, pārbaudot elektroinstalāciju no skaitītāja uz dzīvokli un dzīvoklī. Ja bažas par elektrības zādzību apstiprinās, patērētājam ir tiesības vērsties policijā.

Savukārt, ja klientam ir bažas, ka skaitītājs neprecīzi reģistrē patērēto elektroenerģiju, ieteicams vispirms veikt pašpārbaudi, atvienojot visas elektroierīces no elektrotīkla un pārbaudot, vai skaitītājs turpina darboties.

Ja mājā jau ir uzstādīts viedais elektrības skaitītājs, pievērsiet uzmanību LED jeb *sarkanajai gaismai*, kas mirgo elektrības skaitītāja darbības laikā. Kad ierīce ir atvienota, gaismas diodei jāpārtrauc mirgot.

– **Kur cilvēkam jāvēršas, ja neatkarīgas pārbaudes laikā viņš konstatē, ka skaitītājs nedarbojas pareizi?**

– Viņam jāuzraksta iesniegums un tas jānosūta uzņēmumam *Sadales tīkls*. To var izdarīt vai nu portālā www.sadalestikls.lv, vai zvanot uz klientu apkalpošanas centru pa tālruni **8403**. **K**

ATBALSTA PROGRAMMA IR GATAVA

Daudzdzīvokļu māju dzīvokļu īpašniekiem drīzumā būs pieejams aizdevums zemes izpirkšanai

Ekonomikas ministrija izstrādājusi priekšlikumu jaunam atbalsta pasākumam – aizdevumam daudzdzīvokļu mājai noteiktās atsavināmās zemes izpirkšanai jeb atsavināšanas cenas samaksai. Plānots, ka aizdevums dzīvokļu īpašniekiem būs pieejams 2023. gada pirmā ceturkšņa beigās.

Atbalsta pasākums izstrādāts ar mērķi veicināt finansējuma pieejamību tiem dzīvojamo māju īpašniekiem (dzīvokļu īpašniekiem), kuri vēlas izmantot *Piespiedu dalītā īpašuma privatizētājās daudzdzīvokļu mājās izbeigšanas likumā* (kas stāties spēkā 2023. gada 1. janvārī) nostiprināto mehānismu, lai izbeigtu piespiedu dalīto īpašumu ar zemes īpašnieku vai īpašniekiem, bet kuriem nav pieejami savi brīvi finanšu līdzekļi attiecīgās atsavināšanas cenas daļas samaksai un kuri neatbilst komercbanku kredītēšanas politikai.

Proti, paredzēts, ka uz aizdevumu varēs pretendēt tikai tās daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku kopības, kuras izmantos šajā likumā paredzēto atsavināšanas tiesību un izpirks atsavināmo zemi minētajā likumā noteiktajā kārtībā.

Plānotais atbalsta pasākums sekmes likuma mērķa sasniegšanu – radīt vienotu zemes un ēkas īpašumu, lai novērstu zemes reformas un privatizācijas gaitā radīto tiesisko attiecību negatīvās sekas, tādējādi mazinot sabiedrībā pastāvošo sociālo spriedzi

zemes reformas un dzīvojamo māju privatizācijas jautājumā (piemēram, dzīvokļu īpašnieku neapmierinātību ar pienākumu maksāt zemes īpašniekam nomas maksu, strīdus par nomas maksas apmēru), kā arī veicinot sociālo taisnīgumu mājokļu jautājumā (dodot iespēju dzīvokļu īpašniekiem iegūt īpašumā zemi un pārvaldīt savu īpašumu ar lielāku skaidrību par nākotni) un sekojot *Civillikuma* vispārējam principam par zemes un ēkas vienotību.

Aizdevumu plānots piešķirt jau esošās attīstības finanšu institūcijas *Altum* īstenotās atbalsta programmas būvdarbiem daudzdzīvokļu mājās un to teritoriju labiekārtošanai (t. s. Remonta fonda programma) ietvaros, papildinot esošo atbalsta programmu ar jaunu aizdevuma veidu – atsavināmās zemes izpirkšanas aizdevums.

Fakts

Aizdevumus plānots izsniegt Remonta fonda programmas esošā pieejamā finansējuma (31 miljons eiro) ietvaros.

Atbalsta saņēmēji varēs būt daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas kopībā ietilpstošie dzīvokļu īpašnieki – fiziskas un juridiskas personas, kurām nepieciešams finansējums atsavināšanas cenas (vai tās daļas) samaksai. Aizdevumam daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas kopība varēs pieteikties ar pilnvarotās personas starpniecību.

Aizdevuma maksimālais termiņš būs 20 gadi, ierobežojumi aizdevuma apmēram nav paredzēti, ņemot vērā, ka uz šo brīdi nav iespējams prognozēt maksimālās atsavināšanas cenas. Aizdevuma minimālā procentu likme tiks noteikta pēc tam, kad *Altum* izstrādās izvērtējumu, kurā ietverta konkrētās atbalsta programmas paplašinājuma

ietekme, riski un sagaidāmie zaudējumi, finansiālie rezultāti un programmas paplašinājuma īstenošanas izmaksas.

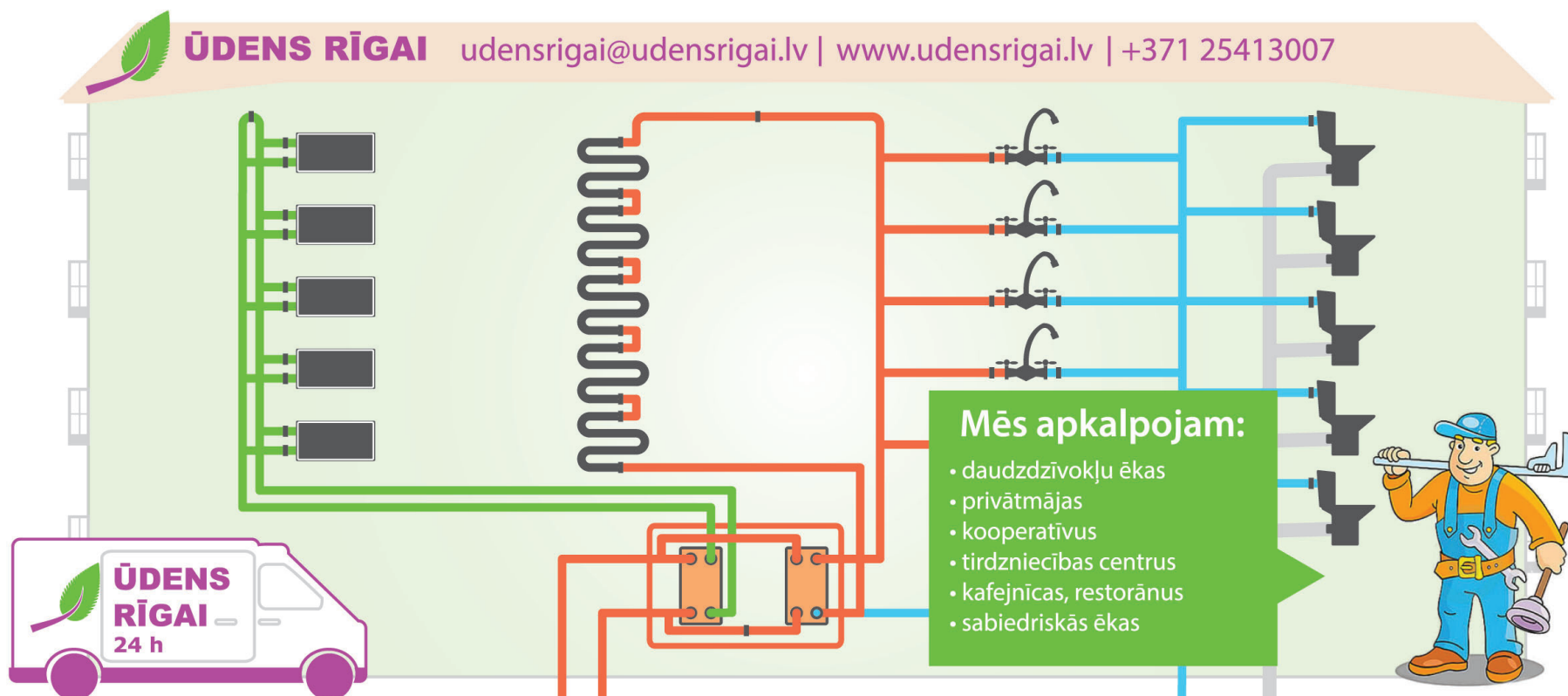
Kā zināms, *Altum* īstenotās Remonta fonda programmas ietvaros iedzīvotājiem jau no 2021. gada septembra pieejams valsts aizdevums būvdarbiem un teritorijas labiekārtošanas darbiem daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās, t. sk. mājām, kas atrodas mazāk attīstītos reģionos, nelielās pilsētās vai ciematos, vai tām, kas citu iemeslu dēļ neatbilst komercbanku kredītēšanas politikai. Aizdevumu var saņemt būvdarbu veikšanai daudzdzīvokļu mājās norobežojošajām konstrukcijām, piemēram, ārsienām un logiem, un koplietošanas telpām, to starpā liftu modernizācijai vai nomaīņai, daudzdzīvokļu mājas visa veida inženiersistēmu atjaunošanai, pārbūvei vai izveidei, teritorijas labiekārtošanai, daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas programmas neattiecināmo izmaksu finansēšanai, kā arī projekta vadībai, autoruzraudzībai un būvuzraudzībai. **K**

Cipars

Piespiedu dalītā īpašuma problēma skar 3544 privatizētas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kurās atrodas 129 918 dzīvokļu īpašumu Latvijā.

ŪDENS RĪGAI

udensrigai@udensrigai.lv | www.udensrigai.lv | +371 25413007

Kanalizācijas avāriju dienests

- cauruļvadu skalošana ar hidrodinamisko iekārtu
- iekšējo un ārējo cauruļu aizsprostu likvidēšana ar augstspiediena iekārtu
- aizsprostu likvidēšana ar rokas instrumentiem
- cauruļvadu videoinspekcija

Ūdens apgāde, kanalizācija un apkure

- ūdens apgādes guļvadu nomaīņa un remonts
- maģistrālo kanalizācijas cauruļu nomaīņa un remonts
- ūdens un kanalizācijas stāvvadu nomaīņa un remonts
- apkures sistēmu cauruļvadu izbūve
- ārējās fekālās un lietuss kanalizācijas tīklu montāža
- siltumtrašu izbūve
- ūdens hidrantu montāža

Ēku tehniskā apkalpošana

24h avārijas dienesta pakalpojumi

Nekustamo īpašumu inženiersistēmu apkalpošana uz līguma pamata, kurā ietilpst:

- karstā un aukstā ūdens apgādes tīklu apkalpošana
- iekšējo apkures sistēmu apkalpošana
- kanalizācijas tīklu apkalpošana
- individuālo siltummezglu apkalpošana
- elektroapgādes tīklu apkalpošana
- skaitītāju rādījumu nolasišana